

KVADRAT, DIAGONALA KVADRATA IN KOREN IZ DVE *THE SQUARE, THE SQUARE'S DIAGONAL AND SQUARE ROOT OF TWO*

interdisciplinarna raziskava, *interdisciplinary research*

Peter Fister, Igor Kalčič, Jože Kušar, Peter Marolt, Edo Wallner, Martina Zbašnik Senegačnik, Domen Zupančič

povzetek

Vernakularna arhitektura je preprosta in enostavna, a najbližje teoriji, ki jo udejanja. Prve arhitekture so plod nešolanih, a ne neukih mojstrov. Njihovo znanje se je podedovalo kot dediščina. Danes ga razlagamo na znanstven način, včeraj so to razumeli kot samoumeven red. Ta red je danes vse premalo poznan.

Naloga se ukvarja multidisciplinarno z evidentiranjem, prepoznavanjem in z aplikacijo teh pravil.

doseženi cilji, namen in rezultati

Vsa stara arhitektura, kolikor je še imamo, je vredna arhitektura, kajti vsa slaba se je v času že zdavnaj podrla. Zato se iz dobre lahko učimo: a le na teoretskih osnovah. Te pa moramo poznati: prepoznati in razumeti. Interdisciplinarna zasnova naloge potrjuje celovito vrednost vernakularne arhitekture, ki je včasih predstavljala ključni element kulture prostora. Primerjalna vrednost različnih nalog je pri tem ključnega pomena in predstavlja cilj in neposredni rezultat raziskave, ki se odraža v kvaliteti arhitekture same.

problematika v arhitekturi, umestitev obravnavane teme v te tokove in njen pomen

Vernakularna arhitektura je bila stoletja zanemarjana, pa čeprav kot izjemno uspešna panoga. Predvsem s stikom s svetom (zdomstvo), z informacijami in z boljšim ekonomskim položajem človeka je vse bolj izgubljala svojo vlogo. Danes jo gledamo celovito in realno in predstavlja predvsem kulturno vrednoto, ki tudi v svetu (predvsem v Evropi) vedno bolj pridobiva na pomenu. Ne nazadnje je vse več šol za arhitekturo, kjer je vernakularna arhitektura temeljni element šolske teorije.

Poročilo o raziskovalni nalogi in posamične raziskave so dosegljive v Knjižnici FA.

ključne besede

vernakularna arhitektura, razvoj, zakonitost, kozolec, detajl, statika, simbol, naravni materiali, ekonomika

summary

Vernacular architecture is simple and easy, but closest to the theory it materialises. The first architecture was done by uneducated but not ignorant masters. Their knowledge was passed on as inheritance. Today we explain it scientifically; formerly it was understood as a self-referential order. This order is hardly known anymore.

The research deals with evidence, recognition and application of these rules in an interdisciplinary fashion.

intentions, goals and results

All old architecture, as much as is left of it, is valuable architecture, since all bad architecture has collapsed ages ago. We can therefore learn from good architecture: but only on theoretical foundations. These we have to know: recognise and understand. The interdisciplinary framework of the research proves the comprehensive value of vernacular architecture, which formerly represented the key element of spatial culture. Thus the comparative value of separate tasks is of key importance and represents the goal and direct result of the research, expressed in the quality of architecture itself.

architectural issues, positioning the topic in ongoing debate and its' significance

Vernacular architecture was for centuries ignored, although it is an extremely successful discipline. Mainly because of contacts with the world (emigrants), information and better economic position of man, its role was incessantly lower. Today we see it more comprehensively and realistically, thus it represents a cultural value, which is even globally (mainly in Europe) gaining in significance. After all, the number of architectural schools that run courses on vernacular architecture as a basic element of theory is increasing.

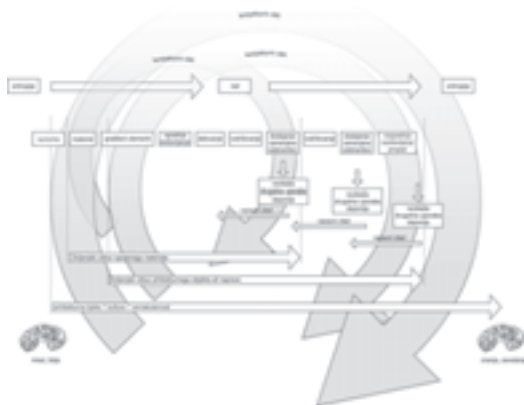
The research report and independent researches are available in the library of the Faculty of architecture.

key words

vernacular architecture, development, legality, Slovene hayrack, detail, structural engineers, symbol, natural materials, economics

Slika 1: Entropija v raziskovanju.
Entropy in the research field.
(D.Zupančič)

Slika 2: Metodologija ekonomike.
Methodology of economics.
(D.Zupančič)

Peter Fister: Razvojne zakonitosti v prostoru in v času

Vernakularna arhitektura je v prostorsko, časovno, kulturno določljivih okvirih uporabljala in razvijala posebne oblikovalske, funkcionalne, tehnološke in semantične sestavine, ki so postali temeljni identitete prostorskih entitet in so vedno bili hkrati tudi najosnovnejša merila za kvaliteto bivanja.

Borut Juvanec: Gradivo za raziskavo o kozolcu

Elementi, ki dopolnjujejo globalno raziskavo o kozolcu, so v letu 2004 dopolnjeni z dokazovanjem teorije in s praktično uporabo le te v tesarskih kompozicijah; z raziskavo naprave za sušenje "chischner" v Graubuendnu v Švici (ki je še najbolj podoben kozolcu, a to vendar ni); s promocijo vedenja o kozolcu v obliki edukativnega koledarja; z zbirom virov s komentarjem; s slovarčkom na temo kozolec.

Igor Kalčič: Kompozicija, funkcija, konstrukcija, estetika v detajliranju z lesom

Neobdelan in naravno sušen les je bil osnova za vse avtohtone in neavtorske arhitekture. Tak les je izpolnjeval ne le samo konstruktivno in gradbeno funkcijo, ampak tudi estetsko in umetniško vrednost.

Jože Kušar: Tradicija gradnje kladnih stavb v Sloveniji -

Kladne stavbe nedvomno sodijo v prvobitno arhitekturo in s tem tudi v kulturno dediščino Slovenije. Raziskava obdeluje redke, še obstoječe primerke kladnih zgradb kot osnovo za konstrukcije, tehnologije in statične preveritve nosilnosti pri različnih obremenitvah.

Peter Marolt: Vernakularna arhitektura - preživetje in simbol

Dom od nekdaj predstavlja fizično in duhovno zatočišče prebivalcev. Predstavlja identiteto njegovih stanovalcev, širše gledano pa tudi prepoznavnost naroda. Ognjišče kot simbol minulega načina življenja pa predstavlja težje predstavljen pojem doma.

Edo Wallner: Prednapete seizmične ojačitve

Mnoge izkušnje iz preteklosti kažejo na to, da največ človeških žrtev potresa nastane v nerazvitem in predvsem v revnejšem delu sveta. To je tam, kjer gradbena stroka ni ustrezno razvita in tam, kjer je zaradi ekonomskih ozirov ni mogoče izboljšati ali spremeniti. Zato je potreben najprej pregled, potem pa saniranje objektov. Posebej problematična je pri tem tradicionalna gradnja in ta predstavlja za statika poseben izziv.

Martina Zbašnik Senegačnik: Ilovica - tradicionalno gradivo

V deželah nerazvitega sveta še danes živi skoraj polovica ljudi v ilovnatih zgradbah. V industrijskih deželah pa, kjer se zapravlja energijo s centralizirano, kapitalsko in intenzivno proizvodnjo, predstavlja ilovica svojo renesanso. Prepoznati je treba njene prednosti in tehnične ter tehnološke značilnosti ter možnosti za vgradnjo danes.

Domen Zupančič: Ekonomski vidiki obnove v vernakularni arhitekturi

Etimološko predstavlja pojem "obnove" popravek nečesa v začetno stanje. Določitev začetnega stanja pa zahteva od strokovnjakov poznavanje zgodovine, uporabe, delovanja, tipološko razvrstitev, okoliščine in uporabnika samega. Ekonomika izraža rezultate (dobre in slabe) v primerljivih enotah, ki jih lahko apliciramo na posamične detajle in postanejo tako še bolj komparativni in uporabni. Ekonomika z merljivimi rezultati je najboljši pokazatelj uspešnosti gradnje v prostoru.